Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Muzyki
w Warszawie

Société des Amis de la Musique Ancienne à Varsovie

WYDAWNICTWO
DAWNEJ MUZYKI POLSKIEJ

PUBLICATIONS DE LA MUSIQUE ANCIENNE POLONAISE

KIEROWNIK WYDAWNICTWA
Dr. Adolf Chybiński
Profesor Uniwersytetu Lwowskiego

II

MARCIN

MIELCZEWSKI

(† 1651)

„Deus in nomine tuo"

Concerto a 4:
Basso solo con 2 Violini e Fagotto (Violoncello) con Basso d'Organo

Według druku z r. 1659 wydali i opracowali

ADOLF CHYBIŃSKI I KAZIMIERZ SIKORSKI

SKŁAD GŁÓWNY
Gebethner & Wolff
w Warszawie

LIBRAIRIE
Gebethner & Wolff
Varsovie - Paris

Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Muzyki
w Warszawie

Société des Amis de la Musique Ancienne à Varsovie

WYDAWNICTWO
DAWNEJ MUZYKI POLSKIEJ

PUBLICATIONS DE LA MUSIQUE ANCIENNE POLONAISE

KIEROWNIK WYDAWNICTWA
Dr. Adolf Chybiński
Profesor Uniwersytetu Lwowskiego

II

MARCIN

MIELCZEWSKI

(† 1651)

„Deus in nomine tuo"

Concerto a 4:
Basso solo con 2 Violini e Fagotto (Violoncello)
con Basso d'Organo

Według druku z r. 1659 wydali i opracowali
ADOLF CHYBIŃSKI I KAZIMIERZ SIKORSKI

SKŁAD GŁÓWNY
Gebethner & Wolff
w Warszawie

LIBRAIRIE
Gebethner & Wolff
Varsovie - Paris

OBJAŚNIENIE.

Do najwybitniejszych kompozytorów polskich pierwszej połowy XVII wieku należał obok Mikołaja Zieleńskiego, Adama Jarzębskiego i Bartłomieja Pękiela Marcin Mielczewski, członek kapeli królewskiej i kapelmistrz kardynała Karola Ferdynanda w Warszawie, zmarły (według badań X. Dra Hieronima Feichta) we wrześniu r. 1651 w miejscu swej działalności. Wszystkie dzieła Mielczewskiego zachowały się w rękopisach z wyjątkiem dwóch, mianowicie: kanonu podwójnego w publikacji „Cribrum musicum“ (Xenia Apollinea), wydanej w r. 1643 w Wenecji przez Marka Scacchiego, kapelmistrza królewskiego w Warszawie, i koncertu„ Deus in nomine tuo“, wydanego po śmierci Mielczewskiego dopiero w r. 1659 w publikacji „Jesu hilf“ w Berlinie przez J. Havemanna. Wydając ten ostatni utwór w niniejszym zeszycie naszego „Wydawnictwa“ udostępniamy twórczość Mielczewskiego po raz pierwszy w nowszych czasach.

Tytuł druku, zawierającego koncert „Deus in nomine tuo“ jest następujący:

Jesu hilf! / Erster Theil / Geistlicher Concerten, / Mit 1. 2. 3. 4. 5. 6. und 7. Stimmen, theils / mit, theils ohne Instrumenten, nebenst ihrem gewöhnlichen / BASSO CONTINUO, / und absonderlichen / BASSO PRO VIOLONO. / Aus den berümtesten, Italiänischen und an-/ dern Autoribus, vornehmlich zum Lobe Gottes; Denn auch / zur Fortpflanzung der Edlen Music; Und zu Erweckung sonderer Andacht / bey dem Kirchen-Gottesdienst; Auch sonsten sehr anmuthig zu / musiciren und nützlich zu gebrauchen / Mit sonderem Fleisse und Mühe colligiret und zum Druck befördert / Durch / JOHANNEM HAVEMANNUM, / Directorem der Churfürstl. Brandenb. Kirchen-Music zur H. Dreyfaltigkeit, / und Cantorem des Churfürstl. Joachimsthalischen Gymnasii / Bez. des Stb. / BERLIN, / In Vorlegung Daniel Reichels, Buchhändlers daselbsten. / Gedruckt zu Jehna bei Georg Sengewalden, / In dem 1659 sten Jahre.

Druk ten należy do rzadszych. Posiadają go w całości (t. j. 9 książek głosowych): Bibljoteka Państwowa („Preussische Staatsbibliothek“) w Berlinie, Kr. Bibljoteka Uniwersytecka w Upsali oraz Bibljoteka kościoła marjackiego w Elblągu; część zaś tego druku posiadają: Bibljoteka Miejska w Pirna i Bibljoteka „Landesschuli“ w Grimma (por. R. Eitnera „Bibliographie der Musik-Sammelwerke“, 1877, str. 288). Podstawą niniejszego wydania był egzemplarz Bibljoteki Państwowej w Berlinie, Dyrekcji której składamy podziękowanie za zezwolenie wydania utworu Mielczewskiego.

W zbiorze Havemanna utwór Mielczewskiego zajmuje XXI miejsce pomiędzy dziełami wybitnych ówczesnych kompozytorów, jak Francesco Capella, Alessandro Grandi, Claudio Monteverde, Giovanni Rovetta i inni. Na koncert naszego twórcy składa się sześć głosów, mających w druku następujące napisy: **Violino primo, Violino secundo (!), Fagotto, Violono, Basso voce** (lub **Basso solo**) i **Basso continuo.**

Uwagi, dotyczące sposobu wydawania w naszej publikacji dzieł dawnej muzyki polskiej, znajdują się w objaśnieniu do I zeszytu „Wydawnictwa“, zawierającego sonatę St. S. Szarzyńskiego, i nie wymagają w tym zeszycie uzupełnień.

Wyjaśnić należy, że omawiany utwór Mielczewskiego oprócz podanego w partycji głosu basu cyfrowanego, którego realizacji na organy dokonał Prof. Kazimierz Sikorski, posiada w zbiorze Havemanna, jak to wskazano wyżej, głos, przeznaczony dla **Violono**, identyczny z basem cyfrowanym, dający się realizować odpowiednio również i na tym instrumencie, nie będącym już dziś w użyciu. Głos fagotu zgodnie z ówczesną praktyką wykonawczą, pozwalającą na wykonanie go przez wiolę, może być obecnie powierzony wiolonczeli.

Wydany przez nas utwór Mielczewskiego na bas solowy z towarzyszeniem instrumentów zasługuje również z tego powodu na szczególną uwagę, że jest jedynym zachowanym tego rodzaju utworem Mielczewskiego, który napisał więcej podobnych kompozycyj. Tylko na podstawie źródeł archiwalnych jest wiadomem, że prócz obecnie wydanego dzieła napisał jeszcze: „Gaudeamus omnes, à 4, Basso solo con 2 Violini è Fagotto, in C“ i „Maria Magdalena et altera Maria, Basso solo con 3 stromenti, in G“ (por. M. Seifferta: Die Chorbibliothek der St. Michaelisschule in Lüneburg zu Seb. Bachs Zeit, w „Sammelbände der Internationalen Musikgesellschaft“, Lipsk 1908, str. 610). Podobne utwory na bas solowy tworzył w Polsce przed Mielczewskim Mikołaj Zieleński.

NOTICE.

Marcin Mielczewski, un des plus éminents compositeurs polonais de la première moitié du XVII siècle. membre de la chapelle royale et maître de chapelle du cardinal Charles Ferdinand, vécut à Varsovie et y mourut l'an 1651 (d'après les recherches de Mr. l'abbé H. Feicht). Ses oeuvres sont restées manuscrites, excepté un canon double, publié en 1643 à Venise par Marco Scacchi dans un recueil portant le titre: „Cribrum musicum“ (Xenia Apollinea), et le présent Concerto, gravé en 1659 à Berlin dans la publication de J. Havemann, où il se trouve à côté des oeuvres de Monteverde, Allessandro Grandi, Francesco Capella et autres. Le titre allemand sous lequel parut le concerto est cité in extenso à la page précédante.

Cet ouvrage est devenu très rare. La bibliothèque de l'Etat de Prusse à Berlin en possède un exemplaire qui grâce à la complaisance de la Direction a servi de base à la réédition présente.

Le recueil de Havemann se trouve encore au complet (9 voix): dans la Bibliothèque Royale Universitaire d'Uppsala et dans la Bibliothèque de l'église de Notre-Dame d'Elbing; incomplet: dans la Bibliothèque de la ville de Pirna et dans la Bibliothèque de „Landeschule“ à Grimma (voir R. Eitner „Bibliographie der Musik-Sammelwerke, 1877, p. 288). Dans le recueil de Havemann le Concerto „Deus in nomine tuo“ consiste en 6 parties: **violino primo, violino secundo (!), fagotto, violono, basso solo** (ou **basso voce**), **basso continuo.** Les parties: **violono** et **basso continuo** sont identiques et dans notre partition nons ne donnons que celle de la basse chiffrée, réalisée pour l'orgue par Mr. K. Sikorski.

La partie du basson, lequel conformément aux usages du temps était souvent remplacé par la viole, peut être confiée au violoncelle.

ADOLF CHYBIŃSKI.

Psalm Dawidowy 53-ci

Tekst łaciński:

Deus, in nomine tuo salvum me fac, et in virtute tua judica me.
Deus, exaudi orationem meam, auribus percipe verba oris mei.
Quoniam alieni insurrexerunt adversum me, et fortes quaesierunt animam meam, et non proposuerunt Deum ante conspectum suum.

Przekład

podług X. Jakóba Wujka T. J.

Boże, w imię twoie zbaw mię, a w mocy twoiéy sądź mię.
Boże, wysłuchay modlitwę moię: przyimi w uszy słowa ust moich.
Abowiem obcy powstali przećiwko mnie: a mocarze szukali dusze moiéy, a niekładli Boga przed oczyma swemi.

„Deus in nomine tuo"
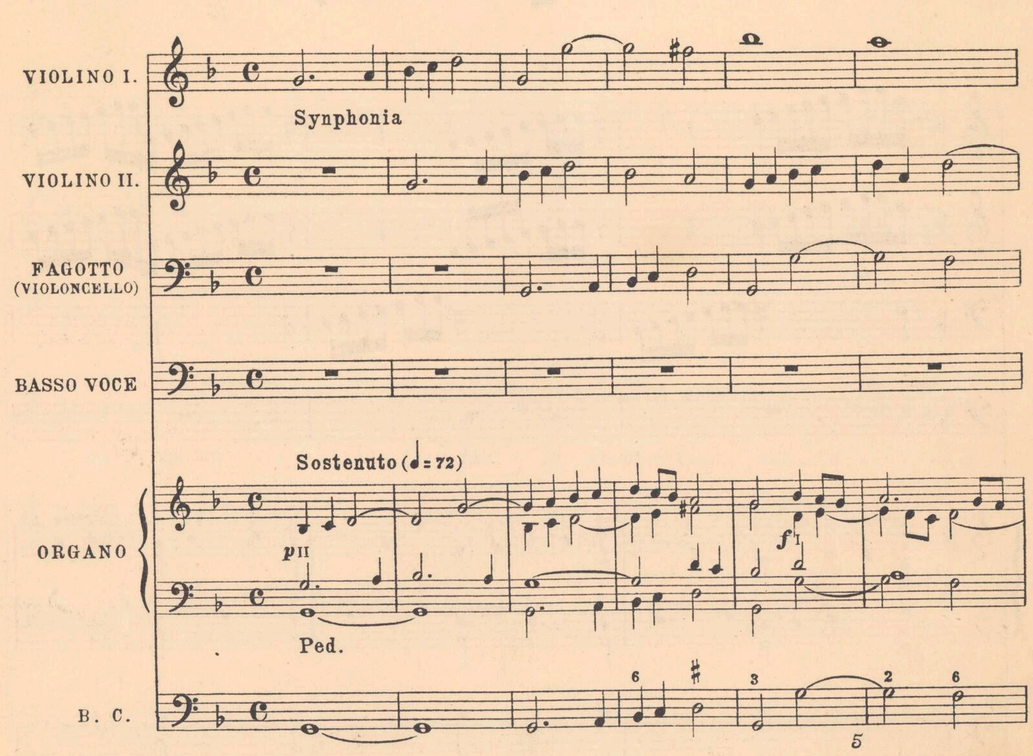
CONCERTO

A 4

Basso solo
con 2 Violini e Fagotto (Violoncello)
con Basso d'Organo

Według druku z r. 1659
wydali i opracowali
A. CHYBIŃSKI i K. SIKORSKI

MARCIN
MIELCZEWSKI
(† 1651)

p

10

De - us in no-mi-ne tu-o

nf

Ped.

15

20

sal - vum me . . . . . fac, in no-mi-ne tu-o sal . . . . . .

25

vum me fac,

Con moto(♩= 80)

p II

30

et in vir-tu - - - te tu - - - a

I II I

35

ju - di-ca . . . . . me, ju - di -

40

ca . . . . . me.

De - - - us,

Tranquillo (♩ = 72)

pp

poco rit.

45

De - - - - us, ex -

p

6

5C

au - di o-ra - ti - o - - - nem · · · me - - - - - - -

6 9 8 6 5 4 3

am, ex - au - di o - ra-ti - o - - - nem. . .

55

me - - - - - - - am,

Man.

60

au - ri-bus

Maestoso(♩=69)

poco rit.

Ped.

per - ci-pe ver - - ba o-ris me - - i, au - ri-bus per - ci-pe ver -

65

- ba o-ris me - - - i, ver - - ba o-ris me - - - -

poco rit.

poco rit.

76

i.

Animato(♩= 76)

Man.

Quo - ni - am a - li - e - ni

Ped.

Man.

75

in-sur-re-xe - runt ad - ver - sum me, in-sur-re-xe - runt ad - ver- - - - -

80

- - - - - - - - - - - - - - - - sum me,

Ped.

85

ve - runt a - ni-mam me - - - - - - - - - - am:

90

et for - - - - - - - - - - tes quae-si-

16

p II

Man.

95

17

et non pro-po-su-e-runt De - - - um, et non pro-

Ped.

100

po-su-e-runt De - - - - um an-te con-spe - - ctum su - - -

Man.

um,

Con moto (♩= 80)

Ped.

105

et non pro-po-su-e-runt De - - - - - um,

110

et non pro-po-su-e-runt De - - - - - um an - te con - spe - ctum,

Man.

an - te con-spe - - - - - ctum su - um,

Ped.

an - te con-spe - - - - - ctum su - - um.

Sztych W. Kościesza

KOMENTARZ REWIZYJNY.

Głosy utworu Mielczewskiego zawierają w publikacji Havemanna (w skrócie: H) szereg błędów drukarskich, które wykazuje niniejszy komentarz rewizyjny.

I. VIOLINO I.

Takt 47: w H pierwsza nuta błędnie wydrukowana jako *fis;* przez analogję z taktem 50 i zgodnie z harmonją winno być *g*.

Takt 72: przy nucie *e* umieszczamy kasownik ostrzegawczy (Patrz: Fagotto, takt 72).

Takt 86: w H znajdujemy ostatnie trzy nuty *(fis, e, fis)* jako ósemkę i dwie szesnastki; analogicznie do taktów 85 i 93 w głosie II skrzypiec nuty te winny mieć wartość: punktowanej ósemki i dwóch 32-ek.

Takt 111: w H przy końcu taktu jedna nuta *a* (ósemka) jest zbyteczną.

Takt 112: w H czwarta nuta *g* jest błędna; winno być *f* przez analogję z taktem 110.

II. VIOLINO II.

Takt 32: w H czwarta nuta *f* jest błędna; winno być *g* zgodnie z harmonją.

Takt 40 i 43: w H brak bemola przy *e*, co uzupełniamy na podstawie basu cyfrowanego.

Takt 48: w H brak kasownika przy ostatniej nucie taktu, co uzupełniamy ze względu na *f* w głosie I skrzypiec.

III. FAGOTTO.

Takt 36: w H ostatnie dwie nuty są mylnie wydrukowane jako ćwierciowe; winny być ósemkowemi, zgodnie z basem cyfrowanym.

Takt 72: w H dodany jest zbyteczny bemol przy ostatniej nucie *e;* wykluczony ze względu na stosunek głosu fagotowego do innych oraz ze względu na modulację do tonacji *d;* również w basie cyfrowanym nie znajdujemy nad *c* bemola.

IV. BASSO VOCE.

Takt 67: w H zbyteczny jest krzyżyk przy *f;* winno być *f* nie *fis* zgodnie z basem cyfrowanym.

V. VI. BASSO CONTINUO. VIOLONE.

Takt 62: w H nad nutą *d* (trzecia i czwarta ćwierć) mylnie wydrukowano 3 4 3; wykluczone wobec *g* w głosie II skrzypiec; winno być: 4 3.

Takt 94: w H brak kasownika nad *g*, niezbędnego ze względu na bezpośrednio następujące *h* w głosie II skrzypiec.

Takt 121: w H nad nutą *f* mylnie wydrukowano 3 4 3; wykluczone ze względu na *b* w głosie II skrzypiec; winno być: 4 3.

Takt 126: w H mylnie wydrukowano znakowanie: $\frac{7}{3}$ $\frac{6}{4}$ $\frac{5}{3}$ nad *d;* $\frac{7}{3}$ należy przenieść do poprzedniego taktu na ostatnią jego wartość ćwierciową; nad pierwszą ćwiercią taktu 126 zamiast $\frac{6}{4}$ winno być 4 (6 nie możliwe wobec *a* w głosie II skrzypiec); nad trzecią cwiercią winno być 3.

Wydawcy.

Lwów i Warszawa w r. 1928.

Wydawnictwo Dawnej Muzyki Polskiej

Zostały wydane:

Zeszyt I. **S. S. Szarzyński**
Sonata na 2 skrzypiec i organy.

Zeszyt II. **M. Mielczewski**
„Deus in nomine tuo"
Concerto na bas, 2 skrzypiec, fagot (lub wiolonczelę) i organy.

W przygotowaniu:

J. Różycki
Hymny
Koncert wokalno-instrumentalny.

B. Pękiel
Kantata „Audite mortales"

A. Jarzębski
Koncerty instrumentalne.

M. Mielczewski
Canzona na 2 skrzypiec, wiolonczelę i organy.
„Veni Domine"
Concerto na 2 soprany, bas i organy.

S. S. Szarzyński
Koncert wokalno-instrumentalny.

MUZEUM TEATRALNE TEATR WIELKI-OPERA NARODOWA
HT/XIV/629

Drukarnia Wł. Łazarskiego w Warszawie
Lit. J. F. Konarzewski i J. Mękarski w Warszawie

A
P

Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Muzyki
w Warszawie

Société des Amis de la Musique Ancienne à Varsovie

WYDAWNICTWO
DAWNEJ MUZYKI POLSKIEJ

PUBLICATIONS DE LA MUSIQUE ANCIENNE POLONAISE

KIEROWNIK WYDAWNICTWA
Dr. Adolf Chybiński
Profesor Uniwersytetu Lwowskiego

II

MARCIN

MIELCZEWSKI

(† 1651)

„Deus in nomine tuo"

Concerto a 4:
Basso solo con 2 Violini e Fagotto (
con Basso d'Organo

Według druku z r. 1659 wydali i opracowali
ADOLF CHYBIŃSKI I KAZIMIERZ SIKOR

SKŁAD GŁÓWNY
Gebethner & Wolff
w Warszawie

Geb
V

